

ПОЗИТИВНА ПОЛІТИЧНА МІФОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ СУСПІЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Аналізовані потреби сучасного суспільства в позитивній політичній міфології, передовсім на рівні реалізації сучасної суспільно-політичної практики, розглядові ролі такої міфології в оптимізації буття сучасного суспільства через відповідну політичну активність; також в ній піддається науковій інтерпретації сутність позитивності політичної міфології, практичні її поширення і утвердження в масовій політичній свідомості, в політичному сегменті соцієтальної психіки, аналізується дієвість цієї міфології, передумови цієї дієвості, критерії останньої і результативність функціонування позитивної політичної міфології в сучасній суспільно-політичній практиці.

Ключові слова: міф, політична міфологія, позитивна політична міфологія, суспільно-політична практика, політична активність, оптимізація суспільного буття, політична соцієтальна психіка, дієвість позитивної політичної міфології.

Гнатко Н. М. Позитивная политическая мифология в контексте современной общественной практики

Анализируются потребности современного общества в позитивной политической мифологии, в первую очередь, на уровне реализации современной общественно-политической практики, рассмотрению роли такой мифологии в оптимизации функционирования современного общества посредством соответствующей политической активности; также в ней подвергается научной интерпретации сущность позитивности политической мифологии, практические ее распространение и утверждение в массовом политическом сознании, в политическом сегменте социетальной психики, анализируется действенность этой мифологии, предпосылки указанной действенности, критерии последней и результативность функционирования позитивной политической мифологии в современной общественно-политической практике.

Ключевые слова: миф, политическая мифология, позитивная политическая мифология, общественно-политическая практика, политическая активность, политическая идеология, роль мифа в политике, мифологизация политической

© ГНАТКО Микола Митрофанович — кандидат психологічних наук, доцент кафедри теоретичної та практичної психології Національного університету «Львівська політехніка», член Асоціації політичних психологів України, експерт Українського клубу

практики, оптимизация общественного бытия, политическая социетальная психика, действенность позитивной политической мифологии.

Gnatko Mykola. Positive political mythology in the context modern society practice

The article is devoted to the analysis of the needs of modern society in positive political mythology, especially at the level of realization of modern sociopolitical practice, the consideration of the role of such mythology in optimizing the existence of modern society through appropriate political activity; it also undergoes a scientific interpretation of the essence of the positivity of political mythology, its practical dissemination and affirmation in the mass political consciousness, in the political segment of the societal psyche, analyzes the effectiveness of this mythology, the prerequisites for this effectiveness, the criteria of the latter and the effectiveness of the functioning of positive political mythology in modern sociopolitical practice.

Keywords: *myth, political mythology, positive political mythology, sociopolitical practice, political activity, optimization of social life, political societal psyche, effectiveness of positive political mythology.*

Життєдіяльність будь-якого суспільства завжди перебуває під впливом різноманітних чинників, частина з яких мають істотне значення для її перебігу. За великим рахунком, їх доречно, зокрема, розділити на дві визначальні категорії, з яких одна — це ті зі зазначених чинників, які сприяють цій життєдіяльності: підвищують її якість, консолідують суспільство, посилюють ідентифікацію з ним відповідних мас людей, удосконалюють функціонування ключових сфер цієї суспільної життєдіяльності — економічної, правової, політичної, культурно-мистецької, релігійної, соціально-захисної (медицина, соціальне забезпечення і т. п.), освітньо-наукової, спортивної тощо; і друга — ті зі зазначених чинників, які, навпаки, цю життєдіяльність нівелюють в тих чи інших її сферах або ж загалом, створюючи більш чи менш виражені загрози самому її буттю, а через це — і, власне, безпосередньо-му існуванню суспільства як такого.

Тобто, до першої категорії відносяться ті з цих чинників, які позитивно впливають на життєдіяльність суспільства, а до другої — ті з них, що впливають на неї негативно. Звідси першу категорію логічно означити, як оптимізуючі життєдіяльність суспільства чинники, а другу, відповідно, як чинники її руйнуючі.

Детальний аналіз чинників цих обох категорій не є предметом даної статті, тому, не вдаючись до нього, зазначимо лише, що руйнівним чином на життєдіяльність суспільства як такого, на саме його буття, саме існування впливають багато конкретних обставин, особливостей самого суспільства, наявних у ньому інформаційних потоків, взаємодій між різними соціальними суб'єктами, що його складають, притаманних йому тенденцій функціонування, зовнішніх щодо нього джерел впливу, а також, власне, деяких базових закономірностей формування, розвитку і занепаду соціальних спільнот як таких. Прикладами тут можуть слугувати, скажімо, виражена ідеологічна строкатість громадян певного суспільства, дисоціативні, роз'єднувальні процеси в останньому, якщо воно перебуває на трансформаційно-перехідному етапі свого буття, потужний зовнішній на нього деструктивний тиск (агресивно-руйнівна інформаційна кампанія, економічна атака — радикальні економічні санкції, фінансово-економічні диверсії, масована економічна блокада, військове вторгнення зрештою), глибока внутрішня економічна криза, радикальний внутрішньо-суспільний політичний конфлікт і т. п.

Наявність подібного стану речей в суспільстві, країні, державі породжує різного рівня вираженості загрозу колапсу подальшого їх існування аж до повної і незворотної загибелі. Звідси гостра потреба суспільства у критичному стані його існування в дієвих засобах оптимізації своєї життєдіяльності, що часто-густо стає, власне, питанням життя-смерті, питанням у буквальному сенсі виживання.

У менш критичних ситуаціях для суспільства гострота потреби у такого роду оптимізуючих його буття інструментах, як правило, не така виражена, але завжди наявний стан суспільно-політичного функціонування будь-якої країни не є ідеальним, і тому оптимізуючий вплив на нього завжди є бажаним¹. Аналогічно, психофізичний стан будь-якої людини ніколи не буває ідеальним, і все, що здатне його наближати до ідеальності, постає як безсумнівно бажане. Суттєво спрощуючи, але не втрачаючи суті, вдамося до констатації тієї універсальної обставини, що в будь-якому соціумі, починаючи від сім'ї і завершуючи всім людством, завжди з

неминучістю виявляють себе доцентрові і відцентрові сили, тенденції і процеси. Перші з них стабілізують буття соціуму, зміцнюють, консолідують, згуртовують його і утверджують позитивну перспективу подальшого його існування, а другі — навпаки, вносять у буття соціуму дестабілізацію, розконсолідовують, послаблюють його і перспективу подальшого його існування нівелюють, а то й, в крайніх випадках, підривають, руйнують, унеможливають.

Серед різноманітних засобів відповідної дії особливе, якщо не визначальне, місце посідає явище міфу. Воно достатньо глибоко, хоча й, вочевидь, не вичерпно, вивчено сучасною наукою², виділені основні його функції в життєдіяльності як соціумів, суспільств, так і окремих людей³, визначена роль його у формуванні соціальної реальності як такої⁴, тому не будемо тут на цьому зупинятися. Зазначимо лише єдине, що міф, який втілює в собі певні змісти, орієнтири, оцінки і цінності політичного характеру і, відповідно, активно функціонує в полі суспільно-політичного виміру буття держави-країни (якої б то не було), постає як, власне, політичний міф, що природно⁵.

І ось одним з найвідповідніших цілі інструментів впливу на стан будь-якого суспільства є саме політичний міф.

Чому саме він? Бо такого роду суттєвий вплив на рівні всього суспільства може вчиняти лише достатньо універсальний чинник програмування масової суспільної свідомості, відповідних соціальної психіки⁶ і масової суспільної поведінки. Окрім того, цей чинник має характеризуватися яскраво вираженими емоційністю, ірраціональністю і волюнтаристичністю, тобто він повинен емоційно захоплювати психіку відповідних осіб, у своїх змістах виходити за межі раціоналістичності (яка істотним чином стримує готовність особи до самозречення в згуртованості зі соціумом) і радикально стимулювати людину до виявлення спільної зі соціумом налаштованості на втілення колективної волі до подолання якихось серйозних перешкод і загроз, як фізичних, так і будь-яких інших (соціальних, ментальних, моральних тощо). І, нарешті, йому має бути іманентно властивою самозрозумілість, імперативність, тотальна беззаперечність. Лише за виразного

поєднання всіх зазначених особливостей відповідний інформаційно-програмуючий чинник може бути по-справжньому дієвим, коли йдеться про аналізований нами вплив на життєдіяльність суспільства (країни, держави), як позитивний, так і негативний, чи, взагалі кажучи, будь-який, але саме в і с о к о д і є в и й.

Зрозуміло, виходячи зі суті явищ міфу, політичного міфу чи якихось інших інформаційно-програмуючих людські психіку і поведінку явищ (стереотипів, політичних гасел, атитюдів-соціальних настановлень, раціональних переконань, логічно обґрунтованих принципів людської життєдіяльності, правових норм, моральних засад і т. д., і т. п.), що найбільшою, власне, повною мірою означеним критеріям-вимогам комплексно-системно відповідає він — політичний міф як такий⁷.

Цілком очевидно, що політичний міф як феномен суспільно-політичної життєдіяльності, може відігравати в контексті останньої як позитивну, так і негативну роль. За великим рахунком, весь масив політичних міфів у річищі життєдіяльності будь-яких соціуму, суспільства, держави⁸ доречно за визначальним напрямком впливу на цю життєдіяльність поділяти на три основних категорії: 1) позитивні політичні міфи; 2) контраверсивні (неоднозначні, суперечливі у своєму впливові) політичні міфи; 3) негативні політичні міфи. Для подальшого предметного аналізу досліджуваного явища, явища вияву політичною міфологією свого впливу, зокрема, позитивного, на суспільно-політичну життєдіяльність, розглянемо конкретні приклади політичних міфів всіх означених вище трьох їх основних категорій.

Враховуючи доречну компаративно-логічну послідовність поступового переходу в ході аналізу різних категорій політичних міфів як чинників впливу на суспільну життєдіяльність від протилежного до цільово аналізованого — так, як відомо, досить часто діють у своїй науковій царині математики, і це себе універсально (не лише вузько-математично) виправдовує, почнемо наш аналіз з негативних, деструктивних, руйнівних у своєму впливові на суспільну життєдіяльність політичних міфів.

Як ілюстративні приклади візьмемо такі деструктивні в означеному вище сенсі політичні міфи, які нуклеарно-сутнісно зво-

дяться до наступних тверджень: 1) наявне суспільство позбавлене життєвої перспективи; варіант: людська спільнота, що складає це суспільство, позбавлена державотворчої спроможності, націєтворчого потенціалу, готовності бути самодостатньою; 2) національна спільнота наявного суспільства є псевдонацією, штучним витвором якихось зовнішніх воль і зусиль; 3) визначальним аспектом буття суспільства є економічний вимір його життєдіяльності. Та перш, ніж перейти до змістовного аналізу наведених політичних міфів, звернімось до очевидного історичного прикладу, який ще й досі суттєво проблематизує життя сучасного українського суспільства. Йдеться про ключовий політичний міф комуністичної ідеологічної доктрини, який, беручи свої витoki у глибокій давнині, систематизувався, філософськи оформився і псевдологічно обґрунтувався у відомій марксистсько-комуністичній ідеологемі.

Суть її, як відомо, полягає в тому, що будь-яке ієрархізоване і вертикально структуроване суспільство є деструктивним щодо свого впливу на більшість відповідної спільноти, що воно через різноманітні механізми (державний апарат примусу, економічне гноблення, релігійну паралізацію волі до справедливості, інформаційну маніпуляцію свідомістю, відволікання уваги від кричущих диспропорцій у розподілі суспільних можливостей підступними мистецькими засобами тощо) упосліджує цю величезну суспільну більшість на угоду малочисельній панівній суспільній меншості, яка тотально паразитує на цій більшості і прирікає її на несправедливе нелюдське рабське животіння замість справедливого повноцінного людського життя, гідного природи людини⁹. При цьому цілком можливо усунути зі загально-людської практики такий формат організації суспільного життя людства через загально-світове повстання об'єднаного пролетаріату різних країн і взяття ним влади в свої руки у всепланетарному масштабі. До того ж, ця ідеологія беззаперечно постулювала об'єктивну неминучість такої трансформації людського буття в осяжній історичній перспективі.

Міфічність цієї ідеологеми, як це засвідчила реальна практика втілення в життя комуністичної ідеології та й, зрештою, елемен-

тарне розуміння закономірностей формування людських спільнот, суспільств, соціумів як таких, їхнього функціонування і розвитку, полягає передусім в тому, що будь-який соціум, як деякий соціальний організм, не може повноцінно сформуватися і стабільно існувати (не кажучи вже про поступальний розвиток) без виразних ієрархізації, вертикального структурування і нерівномірності розподілу можливостей реалізації всіма його складаючими особами своєї суб'єктності (в широкому сенсі) в ньому, включаючи наявні і потенційні здобутки в будь-якій з притаманних йому сфер життєдіяльності. Тут проглядається хоча й доволі віддалена, та все ж сутнісно виправдана аналогія з біологічним організмом: чим більш ускладненим і розвиненим є останній, тим більш виразно, більш явно проявляються в ньому диференціація, функціональна ієрархізація і нерівномірність, нерівнозначність ролі і вагомості у загально-організмівому існуванні органів, що його складають.

Тому то всі спроби у різних країнах після комуністичних переворотів (ніде й ніколи, як відомо, комуністичні політструктури не приходили до державної влади цілком законним шляхом на вільних демократичних виборах) усунути суспільну ієрархію і вертикальну структурованість, якщо таке насправді й передбачалось відповідними комуністичними лідерами (що саме по собі виглядає доволі сумнівним), то на практиці в жодному системному випадку не було втіленим.

З іншого боку, рівень наявної суспільної вертикальної (в усіх її вимірах — за рівнем адміністративно-статусним, економічних статків, реалізації соціальних можливостей тощо) диференціації в різних суспільствах впродовж людської історії бував дуже різним, далеко не завжди набуваючи драматично-трагічних рис, як це постулювалося марксистсько-комуністичною ідеологією.

Таким чином, базовий інформаційний компонент цієї ідеології становить собою не науково обґрунтовану, раціонально-реалістичну в своїй основі політичну концепцію, а саме відповідний політичний міф¹⁰.

А оскільки цей політичний міф жорстко, радикально, непримиренно протиставляв різні системні суспільні групи всередині

будь-якого суспільства (насамперед найманих робітників у форматі так званого пролетаріату і їхніх роботодавців-капіталістів, буржуа, а ширше — пролетаріат як суспільний клас і решту суспільства як системо-сукупність різних суспільних класів і прошарків), то об'єктивно він виявлявся досить небезпечним деструктором, деоптимізатором, негативним політичним міфом-руйнівником щодо тих суспільств, у яких він набував значних поширення, суспільно-політичної ваги і дієвості. Відповідна суспільно-політична і державна практика, як вже зазначалося, це дуже яскраво засвідчила у минулому ХХ сторіччі.

Тепер коротко проаналізуємо негативність і деструктизм заявлених вище негативних політичних міфів.

1. «Наявне суспільство позбавлене життєвої перспективи, люди, які складають це суспільство, позбавлені державотворчої спроможності, націєтворчого потенціалу, готовності бути самодостатніми у своїй реальній суспільній практиці» — такі уявлення-твердження не є рідкісними виявами суспільної свідомості протягом людської історії. Вони могли породжуватися у головах певних рефлексуючих осіб всередині самого суспільства або ж запускатися в нього ззовні в силу найрізноманітніших обставин. Міфічність таких уявлень зумовлюється тим, що, за окремими винятками, будь-який соціум потенційно спроможний до відповідної самоорганізації, хоч і різного рівня досконалості, і визначальними при цьому виявляються адекватна віра у цю спроможність і необхідна для її реалізації мотивація. Оскільки втілений у зазначених твердженнях політичний міф якраз і спрямований на блокування актуалізації такого роду спроможності, то він, будучи через це очевидно деструктивно-негативним для життєдіяльності відповідного суспільства, паралізує його спроможність існувати й розвиватися, і, таким чином, є спрямованим на його знищення, а тому має бути цим суспільством рішуче відкинутим¹¹.

2. «Національна спільнота наявного суспільства є псевдонацією, штучним витвором якихось зовнішніх воць і зусиль» — міфічність такого уявлення-твердження полягає в тому, що реально існуюча, а не віртуально сконструйована, національна спільнота, не кажучи вже про етнос, не може бути чийось штучним

витвором, а проходить свій органічно-історичний шлях формування, на відміну, до речі, від імперських державно-суспільних утворень, що творяться концентровано-насиленницьким способом і мають анти-національне спрямування. Утвердження відповідного політичного міфу в певному суспільстві деструктивно торпедує його свідомість, штовхає це суспільство у тотальну залежність від якогось іншого суспільства аж до його поглинання цим останнім, і, таким чином, тотально сприяє загибелі «ураженого» цим політичним міфом суспільства, вбиває його. Отже, адекватним суспільством розглянений політичний міф має беззаперечно відторгатися¹².

3. «Визначальним аспектом буття суспільства є економічний вимір його життєдіяльності» — доволі розповсюджений у сучасному світі політичний міф, що посідає найорганічнішу позицію у контексті політичної ідеології лібералізму. Міфічність такого уявлення-твердження визначається тією обставиною, що економічний вимір суспільного буття, як і буття будь-якої окремої особи, це дуже важливий їх вимір, але він — інструмент, засіб, ресурс забезпечення існування того ж таки суспільства, але аж ніяк не його мета, не ключовий орієнтир, навіть не сфера провідних ідеалів-мотиваторів його життєдіяльності. Ця обставина зримо виявляє себе, приміром, в тому, що будь-які матеріально-фінансові надбання чи економічні можливості сприймаються і оцінюються як окремою людиною, так і суспільством, не самі по собі, втілені у відповідних розмірі-рівні, формі чи процесі, а через призму ставлення до них. А воно визначається відповідною світоглядно-ідеологічно-ціннісною системою поглядів того соціального суб'єкта (від окремої особи до суспільства і далі — до людства), який згадане ставлення виявляє. Тобто, насправді визначальним аспектом буття будь-якого суспільства є деяка система абстракцій — ідей, ідеалів, цінностей, яка панує в ньому, в його масовій свідомості, певним чином в ньому культивується.

Утвердження відповідного політичного міфу дезорієнтує суспільство, зміщуючи в його свідомості телеологічно-цільові, термінальні змісти на змісти інструментально-утилітарні (інколи — і навпаки), призводячи, таким чином, до дезорганізації багатьох

життєзабезпечуючих суспільних процесів. Як наслідок — відповідне суспільство радикально деградує і його виживання постає під серйозний сумнів. Тому такий негативний політичний міф суспільству теж слід рішуче нейтралізувати.

Існують, безперечно, політичні міфи, що можуть кваліфікуватися як амбівалентні, контраверсивні (неоднозначні, суперечливі у своєму впливові) щодо певного суспільства.

Візьмімо для прикладу, ті з них (які, вочевидь, мають помітну поширеність в сучасній Україні), що сутнісно зводяться до наступних тверджень: 1) у суттєвому розмаїтті, кардинальній взаємній інакшості окремих складових суспільства (соціальних чи етнічних груп, мешканців різних регіонів, суспільно-політичних об'єднань тощо) криється його перевага (порівняно з більш однорідними суспільствами), а не недолік; 2) багатовекторність зовнішньої політики держави, яку творить певне суспільство, — це однозначно бажано і добре; 3) певні вагомні наукові відкриття і винаходи — здобутки нашого суспільства (за умови, коли це неможливо однозначно довести або ж насправді суперечить реальності).

Міфічність зазначених тверджень очевидна (вони не можуть бути суто раціонально обґрунтованими і доведеними). А ось їхня амбівалентність потребує відповідного аналізу. То ж перейдімо до нього.

Міра гетерогенності різних суспільств є різною, причому різною в різних аспектах, сферах і вимірах. Очевидно, що крайні тенденції вираженості цієї міри для будь-якого суспільства є згубними. Тому, якщо ця міра незначна, то відповідний політичний міф (1-й серед згаданих амбівалентних) може позитивно впливати на суспільство, сприяючи його доречному урізноманітненню (в тих чи інших аспектах і сферах, або ж загалом). Якщо ж така міра є масовано виявленою, тим більше, у ключових, ідентифікативно визначальних, сферах буття суспільства (базових світоглядно-ідеологічних, культурно-мовних, трактування історії, передовсім, власної тощо), то відповідне суспільство гостро потребуватиме адекватної уніфікації, і аналізований політичний міф постане як цілком негативний у своєму впливові на це суспільство.

Політичний міф, що зводиться до трактування багатовекторності зовнішньої політики держави як однозначно позитивного явища, за певних обставин існування відповідного суспільства, може поставати як позитивний для нього. Скажімо, якщо суспільство є об'єктом боротьби певних потужних зовнішніх сил, внутрішньо характеризується розколотістю за певними значущими орієнтаціями свого буття на співрозмірні за чисельністю і впливовістю людські складові і об'єктивно потребує для свого подальшого розвитку, а то й просто виживання, консервації на певний час наявного стану речей. Та як тільки такого роду ситуація змінюється і суспільство стає більш визначеним і консолідованим у своїх спрямуваннях, намірах і орієнтаціях, для нього може об'єктивно бути адекватною відповідна одновекторність зовнішньої політики, і цей політичний міф виявить свій негативний вплив на це суспільство. У подальшому суспільство може настільки розвинутиися і зміцніти, що для нього стане доцільним переорієнтація на багатовекторну зовнішню політику його держави, тепер вже з позиції не об'єкта, а суб'єкта, і означений міф набуде для нього позитивності.

Останній з трьох наведених амбівалентних політичних міфів виявляє свою позитивність за умови, коли його ключовий зміст прямо не суперечить реальності і спроможний викликати довіру не лише у відвертих непрофесіоналів, але й у фахівців відповідних галузей науки (це ж може стосуватися й інших вагомих суспільних сфер: мистецтва, військової справи, державного будівництва тощо). Але якщо його серцевинні твердження категорично суперечать реальності і схиляють відповідних фахівців до недовіри їм і їх спростування, то такий міф може, принаймні, за певних обставин, обернутися для суспільства своїм дошкульно негативним впливом.

І, нарешті, позитивні політичні міфи, покликані оптимізувати буття суспільства. Візьмімо три приклади (в формі відповідних серцевинних тверджень).

1. «Наша нація (суспільство...) — лицарська нація, що засвідчує її історія».

2. «У війнах, через які пройшло наше суспільство (наш нарід, наша нація...), наші поразки зумовлювались радикальною (суттє-

вою, критичною, визначальною) ресурсною (жива сила, озброєння, арсенал застосовуваного інструментарію ведення війни, можливості підготовки війська до неї...) перевагою ворога».

3. «Наявність у нашого суспільства (спільноти, народу, етносу, нації) своєї самостійної, незалежної, самодостатньої держави — плід усвідомлення її конечної необхідності для нього суспільним проводом і всесуспільної боротьби за неї впродовж тривалого часу, а аж ніяк не наслідок якоїсь історичної випадковості, деякого збігу сприятливих обставин, слабкості історичних ворогів тощо».

Навіть побіжний аналіз цих прикладів чітко засвідчує: їхній міфологізм не суперечить їхній же частковій раціональності, а, враховуючи загальну специфіку негативних і амбівалентних політичних міфів, яскраво засвідчує себе їхня позитивність у впливові на відповідне суспільство¹³.

Справді, утвердження у суспільній свідомості імперативного уявлення, що воно, будучи організованим у націю, характеризується високими моральними, шляхетними, лицарськими якостями, сприяє підвищенню орієнтації на нього його громадян, посилює відповідну ідентифікацію, витворює тверду впевненість у беззаперечній виправданості існування відповідних суспільства і нації, суттєво оптимізуючи їх буття. І, навпаки, підірваність впливу (чи гірше, практична відсутність) такого політичного міфу в суспільній свідомості руйнівно відображається на суспільній життєдіяльності.

Аналогічно проявляють себе у впливі на суспільство два наступних наведених політичних міфи. Будучи поширеними і високодійливими у суспільній свідомості, вони сприяють підвищенню відповідних суспільних самооцінки, впевненості у своїх силах і можливостях, перспективності свого майбуття, відповідальності. Це, в свою чергу, втілюється у зростанні як в суспільній, так і в індивідуальній (осіб, що складають дане суспільство) свідомості ваги і цінності таких ключових феноменів соціального буття, як честь, гідність, совість, сумління, пасіонарність («соціальний активізм») тощо. Отже, виразний позитивний, оптимізуючий вплив цих політичних міфів на відповідне суспільство очевидний. Як і,

навпаки, недостатність (гірше — практична відсутність) їх репрезентованості в суспільній свідомості — серйозна загроза самому існуванню відповідного суспільства.

Єдине, що на завершення варто додати, це заувагу про те, що багато зримих, кричущих, смертельно небезпечних для сучасної України проблем — масова корупція у вищих ешелонах влади, зрадництво щодо національних інтересів у різних сегментах суспільної життєдіяльності, глибока зневіра у можливостях оптимізованого суспільно-політичного розвитку країни, критично недостатній рівень вираженості україно-центричних орієнтацій в суспільстві за умови руйнівних зовнішніх, зокрема, глобалістичних, викликів — можуть отримати шанс на життєво необхідне вирішення завдяки утвердженню в суспільній свідомості українства належних позитивних політичних міфів. Відповідних — на кшталт вищенаведених.

1. *Кресіна І.* Українська національна свідомість у контексті сучасних політичних процесів: дис. ... докт. політ. наук; Ін-т держави і права ім. В. М. Корещього. Київ, 1999. 451 с.; *Розумний М.* Алгоритми національного самоопанування. Київ, 2008. 112 с.; *Шайгородський Ю.* Міфологія як засіб моделювання політичної реальності // Віче. 2009. № 15. С. 35–38.

2. *Барт Р.* Мифологии. Москва: Изд-во им. Сабашниковых, 1996. 234 с.; Хюбнер К. Истина мифа. Москва: Республика, 1996. 448 с. 3. *Арабаджиев Д. Ю.* Національне — як фактор розвитку міфологізації сучасної політичної свідомості // Нова парадигма: альманах наукових праць. Київ, НПУ імені М. П. Драгоманова. 2005. Вип. 49. С. 128–141; *Cassirer E.* Der Mythos des Staates. Frankfurt a. M., 1994. 355 p. 4. *Арабаджиев Д. Ю.* Політичний міф як фактор розвитку сучасної політичної свідомості: дис. ... канд. політ. наук; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2006. 181 с.; *Полісаєв О.* Соціально-філософське дослідження трансісторичності міфологічного освоєння світу: дис. ... докт. філос. наук; Київ, НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2009. 432 с. 5. *Демчук П. О.* Обережно, політичні міфи: філософсько-політологічний трактат. Київ: Молодь, 2006. 204 с. 6. *Донченко Е. А.* Социетальная психика. Київ: Наукова думка, 1994. 206 с.; *Донченко О. А., Романенко Ю. В.* Архетипи соціального життя і політика. Київ: Либідь, 2001. 334 с. 7. *Матвеев С. О.* Політична психологія. Київ, Основа, 2003. 216 с. 8. *Кольев А.* Политическая мифология: реализация социального опыта. Москва, Логос, 2003. 288 с.; *Cassirer E.* Цит. праця. 9. *Головатий М.* Політична міфологія. Київ: МАУП, 2005. 148 с. 10. *Флад К.* Политический миф: теоре-

тическое исследование / пер. с англ. А. Георгиева. Москва, Прогресс-Традиция, 2004. 264 с. 11. Горбатенко В. П. Модернізація українського суспільства у контексті сучасних цивілізаційних процесів: дис. ... докт. політ. наук; Ін-т держави і права ім. В. М. Корещького. Київ, 1999. 379 с. 12. Розумний М. Цит. праця. 13. Савельев А. Политическая мифология. Москва: Логос, 2003. URL: <http://savelev.ru/book/?ch=367>.

Gnatko Mykola. Positive political mythology in the context modern society practice

In the context of modern social practice, an important role is played by the corresponding political mythology, in particular, the positive political mythology.

It should be noted that political mythology can have both a positive and a negative orientation. So, let's say, informational constructions that regulate the Ukrainian national values, Ukrainian history, Ukrainian language, Ukrainian national statehood and the desire to establish it in Ukraine — are quite often the myths and myths of political content, which are negatively oriented in the mass public consciousness of our country, which have a significant destructive effect on contemporary Ukrainian social practice. Given their widespread prevalence and high referencing in society, they are able to actively promote destructive processes in it — up to a deep general social degradation and even the collapse of society with catastrophic consequences for its members. That is, negative political mythology, being actualized in the social psyche of society, inflicts enormous damage on public practice.

At the same time, positive political mythology, which affirms in the societal psyche of society, a positive attitude toward it — in the most diverse aspects — on the contrary, contributes significantly to the optimization of the relevant social practice, strengthens society and lays, for proper dissemination and referencing, a reliable mentally-programming foundation of the prospect its development and competitiveness in the global dimension. In the case of modern Ukraine it is: the imperative assertion in the social psychology of a healthy cult of Ukrainian national values, the Ukrainian-centric interpretation of Ukrainian, European and world history, the Ukrainian language, Ukrainian national statehood, etc.

At the same time, it is important to have a clear understanding that a reasonably reasoned, objectivist understanding of the society of its own national values, being, history, statehood, prospects for development is clearly insufficient to streamline, structure, optimize, consolidate and compete with other societies in modern the world. Only a combination of sober-rationalist self-reflection with an adequate imperative-unquestioningly irrational-voluntarist self-affirmation creates for a society (country, state, nation) a reliable basis for its stable further existence and progressive development. That is, positive political mythology is one of the most essential and crucial factors in the stable life of any (and especially the transitional,

which is the modern Ukrainian society) of society and optimization of its actual sociopolitical practice.

Keywords: myth, political mythology, positive political mythology, sociopolitical practice, political activity, optimization of social life, political societal psyche, effectiveness of positive political mythology.

УДК 328.123

В. В. БУСЛЕНКО

ФОРМУВАННЯ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ В 1990-Х РОКАХ: ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ, ПОТЕНЦІАЛ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПЛИВУ НА УРЯД

Розглянуто політичні умови діяльності парламентської опозиції в Чеській Республіці у контексті формування партійної системи країни. Здійснено аналіз характеру взаємодії в трикутнику «парламентська опозиція — парламентська більшість — уряд». Акцентовано увагу на інституційних аспектах впливу парламентської опозиції на уряд. Пояснено причини їх кооперативної взаємодії в умовах функціонування урядів меншості.

Ключові слова: парламентська опозиція, уряд, влада, політична партія.

Бусленко В. В. Формирование парламентской оппозиции в Чешской Республике в 1990-х годах: институциональные факторы, потенциал и эффективность воздействия на правительство

Рассмотрены политические условия деятельности парламентской оппозиции в Чешской Республике в контексте формирования партийной системы страны. Осуществлен анализ характера взаимодействия в треугольнике «парламентская оппозиция — парламентское большинство — правительство». Акцентировано внимание на институциональных аспектах влияния парламентской оппозиции на правительство. Объяснены причины их кооперативного взаимодействия в условиях функционирования правительств меньшинства.

Ключевые слова: парламентская оппозиция, правительство, власть, политическая партия.

© БУСЛЕНКО Василь Володимирович — кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та державного управління Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки